

Nhật Ngân (1942-2012)

Nguyễn Tài Ngọc

<http://www.saigonocean.com/trangNguyenTaiNgoc/trangNTN.htm>

Chủ Nhật vừa rồi sau một ngày Thứ Bảy nhộn nhịp với gia đình anh chị, cháu trai, gái đến thăm viếng nhân dịp Tết, sáng sớm tôi xem mail thì thấy anh Lê Hân báo tin là anh Nhật Ngân đã mất vào ngày Thứ Bảy 21-01, hưởng thọ 70 tuổi.

Mấy tháng trước tôi đã định bụng viết một đôi dòng về những bản nhạc của anh Nhật Ngân vì tôi thích nhiều bài của anh ấy. Nhạc của anh thuộc loại “siêu phàm”, rất nhiều bài điệu nhạc hay, dễ nhớ, và lời nhạc của anh chất phác, bình dị. Là người viết văn thơ, tôi không thích sự bóng bẩy, cầu kỳ trong cách hành văn. Chính vì sự tương đồng này mà tôi muốn viết vài dòng về nhạc của anh. Chần chờ mãi, bây giờ anh đã đột ngột ra đi.

Anh Nhật Ngân là bạn của anh Lê Hân, người sáng lập ra SaigonOcean.com. Lần đầu tiên tôi gặp anh Nhật Ngân là qua anh Lê Hân, ba năm về trước. Chúng tôi gặp nhau ở tiệm phở Thăng Long trên đường Bolsa.

Phở Thăng Long, trái sang phải : anh Nhật Ngân, anh Lê Hân, chị Châu (vợ anh Hân), anh Anh, chị Giao (vợ anh Anh), Cẩm Loan (vợ tôi)

Tôi không nghe nhạc, ngoại trừ những ca sĩ nổi tiếng trước 1975 và hai nhạc sĩ ai cũng biết là Phạm Duy và Nhật Trường, tôi không biết ai là ai trong giới âm nhạc. Vì thế khi anh Lê Hân giới

thiệu anh Nhật Ngân, tuy rằng sau này tôi mới khám phá ra là một nhạc sĩ nổi tiếng viết hơn 200 bài nhạc, lúc bấy giờ khi bắt tay chào hỏi, tôi thật sự không biết anh ấy là ai.

Khi khám phá ra là tôi không biết anh là ai, anh Nhật Ngân mới hỏi tôi:

-Ngọc có biết bài “Tôi đưa em sang sông” không?

Thì tôi trả lời ngay:

-Em biết chứ. Bài đó nổi tiếng, ai cũng biết.

-Bài “Qua con mê”?

-Em cũng biết bài đó. Em nhớ ngày xưa cô Băng Châu hát.

Anh Nhật Ngân và vợ chồng tôi

-“Một mai già từ vũ khí”?

-Em biết bài này. Ngày xưa cạnh nhà em có ông này gọi là ông Trọng bán tem, sáng Chủ Nhật nào ông ta cũng bật magnétophone to thật to cho cả xóm cùng nghe. Ông ta có chừng năm cuộn nhạc, một trong đó là bài “Một mai già từ vũ khí”, thành ra ông ta cứ phát đi phát lại bài này.

- “Mùa xuân của mẹ”?

-Không biết. Nghe tựa thì em không biết, bài đó hát ra làm sao?

Anh ấy mới hát hai câu đầu:

- Mẹ ơi hoa cúc hoa mai nở rồi. Giờ đây đời con đang còn lênh đênh....

-Ồ, thế thì bài này em cũng biết chứ.

-Anh là tác giả những bài anh vừa kể cho Ngọc.

Tôi vừa nghe anh nói thì xấu hổ cho chính mình, vừa gặp một đại nhân tài trong lãnh vực âm nhạc Việt Nam mà tôi lại khù khờ không biết.

Tôi gặp anh vài lần sau nữa ở tiệm cà-phê Factory ở góc Brookhurst và McFadden. Anh giải thích cho tôi là anh em nghệ sĩ hay tụ tập sáng Thứ Bảy và Chủ Nhật ở quán cà phê này. Một lần anh giới thiệu cho tôi nhạc sĩ Trần Trịnh, một ông già râu tóc bạc phơ ngồi uống cà-phê với anh (viết đến đây tôi mới chợt nhớ ra là có một cô, em một cô bạn của tôi, dùng một chữ gọi tôi, già còn hơn là ông già: ông tiên với mái tóc bạc trắng!). Trần Trịnh là bạn thân ngày xưa viết nhạc với Nhật Ngân, hai người lấy bút hiệu là Trịnh Lâm Ngân: Trịnh là Trần Trịnh, Ngân là Nhật Ngân, và Lâm là Lâm Đệ. Tôi nhớ không rõ, hình như anh nói với tôi anh Lâm Đệ là con trai của ông chủ một hãng đĩa nhạc hay sao đó.

Xa xa bên tay phải là tiệm cà-phê Factory

Ai gặp anh Nhật Ngân lần đầu tiên sẽ có cảm tình với anh ngay: người Bắc, dễ tính, dễ hòa đồng, tính nết xuề xòa. Nói chuyện với anh sẽ thấy ngay lý do tại sao lời nhạc của anh có bản chất chân thật: nó phản ánh con người của tác giả.

Lời nhạc của anh tuy đơn sơ nhưng nó thấm nhuần đến tận cùng của trái tim. Tôi nhớ những năm đầu tiên sống trên nước Mỹ, nghe bản nhạc “Anh giải phóng tôi hay tôi giải phóng anh” mà tôi thán phục tác giả không cần dùng bom đạn, không cần dùng xe tăng, máy bay, không cần dùng bao nhiêu sư đoàn thiện chiến để cho đối phương biết đâu là hư, đâu là thực:

*Nếu tôi có được phép thần thông,
tôi sẽ đưa anh đi thăm Sài Gòn năm năm về trước
để cho anh thấy được
anh giải phóng tôi hay tôi giải phóng anh.*

Không ai thoát qua vòng lăm cẩm của tình yêu. Năm 18 tuổi, ở Đà Nẵng, khi gia đình cô gái Nhật Ngân yêu gả cô ta cho một gia đình có chức phận hơn mình, anh viết một bản nhạc bày tỏ vết thương lòng, sau này trở thành nổi tiếng, "Tôi Đưa Em Sang Sông":

*Hôm nao em sang ngang, bằng xe hoa thay con thuyền ?
Giờ phút cuối đến tiễn em, nhìn xác pháo vương gót chân.
Gót chân ngày xa xưa sợ lấm trong bùn khi mưa.
Nàng đã thay một lối về, quên cả người trong gió mưa.*

Cũng như bao nhiêu người trai trẻ trong tuổi chiến chinh, anh gia nhập quân đội. Xa nhà, xa người thân, miệt mài trong chinh chiến, nỗi nhớ thương sâu đậm mẹ ở nhà một mình khiến anh sáng tác vài bài khá nổi tiếng nhớ thân mẫu:

*Mẹ ơi con hứa con sẽ trở về
Dù cho, dù cho xuân đã đi qua
Dù cho én từng bầy bay về ngàn
Dẫu gì rồi con cũng về
Chỉ bên Mẹ là mùa xuân thôi
(Mùa Xuân Của Mẹ)*

và người yêu của mình:

*Xin hiểu tình yêu, trong thời chiến chinh này mấy người mơ ước cho tròn.
Càng khổ càng đau, thì tình yêu càng sâu khi dặt đưa nhau về bến.
Ngăn cách bây giờ, cho mai một sum vầy không thấy thẹn cùng sông núi.
(Người Tình Và Quê Hương)*

Thế nhưng cho dù có yêu mẹ, yêu người tình đến đâu, bài nhạc nào của Nhật Ngân cũng đặt nghĩa vụ, bổn phận yêu nước, sát cánh với đồng đội trên hết:

*Vì đời khổ đau anh góp một phần xương máu.
Đôi cánh tay này anh hiến trọn cho tình quê.
(Người Tình Và Quê Hương)*

*Con biết bây giờ mẹ chờ em trông
nhưng nếu con về bạn bè thương mong
bao lứa trai cùng chào xuân chiến trường
không lẽ riêng mình êm ấm
Mẹ ơi con xuân này vắng nhà
(Mùa Xuân Của Mẹ)*

Ngày xưa khi tôi còn bé, tôi cứ tưởng là quốc gia nào cũng đánh nhau như Việt Nam. Sinh trưởng trong một quốc gia khói lửa điêu tàn với cơ hội tử vong rất gần gũi cho những người cầm súng, Nhật Ngân cũng như bao nhiêu người khác mơ ước đến một ngày quê hương thanh bình:

*Rồi có một ngày, sẽ một ngày chinh chiến tàn
Anh chẳng còn chi, chẳng còn chi
Ngoài con tim héo em ơi !
Xin trả lại đây, bỏ lại đây
Thép gai giăng với lũy hào sâu
Lũ châu mai với những địa lôi*

*Đã bao phen máu anh tuôn, cho còn lại đến mãi bây giờ
(Một Mai Giã Từ Vũ Khí)*

*Một mai qua cơn mê,
Xa cuộc đời bẽnh bồng
Tôi lại về bên em
Ngày gió mưa không còn
Nên đường dài thật dài,
Ta mặc tình rong chơi
(Qua cơn mê)*

*Buổi sáng hỏi mây trời đi hoài có rõ
Con đường nào, con đường nào dẫn một ngày vui
Ngày vui đó bầy chim sáo rủ nhau về xây tổ
Mưa sẽ về, mưa sẽ về cho đá đơm bông
(Ngày đá đơm bông)*

Bố mẹ tôi là người miền Bắc, nhưng tôi sinh trưởng ở Sài Gòn. Cái chất phác, mộc mạc, thật thà của người miền Nam ảnh hưởng tôi rất nhiều nên tuy rằng hấp thụ văn hoá phong phú của miền Bắc từ bố tôi, khi viết văn thơ, nhất là thơ, ý tưởng và câu văn của tôi không bóng bẩy, trau chuốt, khách sáo. Trái lại, nó đơn giản, bình dị, vắn tắt. Đây là lý do mà nhiều bài nhạc vợ tôi cho là “Sến”, tôi lại rất thích nghe. Trong lời nhạc của anh Nhật Ngân, tôi thích anh ấy ở điểm này. Lời nhạc anh ấy rất giản dị nhưng khi nghe, một người hấp thụ ngay nó đến từ tâm lòng chân thật của người viết, và dĩ nhiên, anh Nhật Ngân lại có khả năng hiếm có là biến lời thành nhạc rất bắt tai, dễ nhớ, dễ hát.

Rất nhiều nhạc sĩ nổi tiếng viết nhạc tình. Tài năng của anh Nhật Ngân đa dạng hơn. Ngoài nhạc tình, anh viết nhạc bày tỏ tình cảm mình đến mẹ, đến đồng đội, đến quê hương, đến xã hội, đến nơi anh sinh trưởng. Nghe nhạc của anh, một người có thể hình dung tác giả là một người hiền từ, thật thà, có sao nói vậy, có lòng đam mê quê hương và đồng hương của mình.

Đó là anh Nhật Ngân mà tôi đã hân hạnh được quen biết.

Nguyễn Tài Ngọc

<http://www.saigonocean.com/> January 2012

Tài liệu tham khảo:

http://lyric.karaoke.com/1052/Nhat_Ngan/

<http://www.rfa.org/vietnamese/programs/MusicForWeekend/Composer-nhat-ngan-tnga-11022008145325.html>

<http://www.rfa.org/vietnamese/programs/MusicForWeekend/Composer-nhat-ngan-part2-tnga-11092008132046.html>